Helsinki Espoo Vantaa Kauniainen

SEUTUYHTEISTYÖRYHMÄN (TR 1) LOPPURAPORTTI

Työryhmäraportti 2007

Sisällysluettelo

1. Tavoitteet ja toimeksianto 3
2. PKS-neuvottelukunnan nykyiset menettelytavat 5
2.1 Toiminnan perusta 5
2.2. Tehtävät ja kokoonpano 6
2.3. Asioiden valmistelu 8
2.4. Asioiden käsittely 9
2.5. Muut menettelytapoihin liittyvät kysymykset 10
3. PKS-neuvottelukunnan kehittäminen 12
4. Maakunnan liiton, kuntien yhteistoimintaelimien ja muiden seututoimijoiden välisen yhteistyön selkiyttäminen 14
4.1. Selvitys keskeisten seututoimijoiden tehtävistä ja työnjaosta 14
4.2. Kehittämishaasteet 19

1. Tavoitteet ja toimeksianto

Pääkaupunkiseudun kaupunginvaltuustot hyväksyivät 22.5.2006 yhteistyösopimuksen, jonka toimeksiannossa (pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien kokous 13.6.2006 ja PKS-neuvottelukunnan koordinaatioryhmä 19.6.2006) on sovittu seudullisen yhteistyön ja omistajaohjauksen kehittämisestä seuraavaa:

Tavoitteet

- Tehostetaan neuvottelukunnan nykyisiä menettelytapoja ja laajennetaan poliittisten ryhmien edustavuutta neuvottelukunnan kokoonpanossa
- Kuntien yhteistoiminnan puitteet ja omistajaohjausjärjestelmän vahvistaminen
- Maakunnan liiton, kuntien yhteistoimintaelimien ja muiden seututoimijoiden välisen yhteistyön ja omistajaohjauksen selkiyttäminen

Toimeksianto

Laaditaan ehdotus PKS-neuvottelukunnan yhteistyöasiakirjan tarkistamiseksi. Tehdään selvitys maakunnan liiton, kuntien yhteistoimintaelimien ja muiden seututoimijoiden välisestä yhteistyöstä ja työnjaosta sekä omistajaohjauksen selkiyttämisestä

Valmistellaan ehdotus uudesta omistajaohjausjärjestelmästä ylikunnallisten organisaatioiden ohjaukseen.

Työn lähtökohtana on nykyinen kuntalaki ja vuoden 2007 alusta voimaan tulevaksi ehdotettu kuntalain konsernisäännöksiä koskevat muutokset. Tavoitteena on turvata seudullisissa yhteisöissä tehokas omistajaohjaus, hyvä hallintatapa ja toiminnan riittävä julkisuus ja läpinäkyvyys. Ehdotuksen tulee sisältää malli, jolla seudullisia palveluja voidaan tehokkaasti toteuttaa yhteisissä yhteisöissä ja jolla turvataan kaupunkien oikeudenmukaiset vaikutusmahdollisuudet päätöksentekoon.

Toimeenpanoa varten on nimetty kaksi työryhmää (seutuyhteistyöryhmä ja omistajaohjaustyöryhmä). Seutuyhteistyöryhmä laatii ehdotuksen yhteistyöasiakirjan tarkistamiseksi, tekee selvityksen seututoimijoiden välisestä yhteistyöstä ja työnjaosta sekä osallistuu omistajaohjauksen kehittämistä koskevan ehdotuksen laadintaan.

Seutuyhteistyöryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja	Helsinki	kaupunginsihteeri Anja Vallittu
Varapuheenjohtaja	Vantaa	kehittämisjohtaja Tarja Lumijärvi
Jäsenet	Helsinki	rahoitusjohtaja Tapio Korhonen
	Espoo	hallintokeskuksen johtaja Helena Elkala
	Espoo	kehittämisjohtaja Markku Takala
	Vantaa	apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen
	Kauniainen	kaupunginkamreeri Pirkko Taina (15.3.2007 saakka), talousjohtaja Katja Pesonen (15.3.2007 alkaen)
Sihteeri	Helsinki	hallintosihteeri Tanja Lahti (30.6.2007 saakka), hallintosihteeri Kaisu Lehtikangas (13.8.2007 alkaen)

Seutuyhteistyöryhmä ja omistajaohjaustyöryhmä ovat valmistelleet ehdotukset yhteistyössä.

Työryhmä on kuullut 14.11.2007 MAL-asioissa yhteistyöjohtaja Kirsi Monosta (KUUMA-kunnat) ja kunnanjohtaja Tarmo Aarnioita (kuntaryhmä Neloset) sekä 16.10.2007 MAL-jaoston sihteeriä Tanja Sippola-Alhoa.

2. PKS-neuvottelukunnan nykyiset menettelytavat

2.1 Toiminnan perusta

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan toiminta perustuu pääkaupunkiseudun kaupunginvaltuustojen huhti - toukokuussa 2004 hyväksymiin yhdenmukaisiin päätöksiin, joilla ne oikeuttivat kaupunginhallitukset sopimaan yhteistyön yksityiskohtaisesta järjestämisestä. Kaupunginhallitukset hyväksyivät yhteistyöasiakirjan toukokuussa ja neuvottelukunta hyväksyi sen omalta osaltaan 1.6.2004. Yhteistyöasiakirjaa on sen jälkeen tarkistettu kerran kaupunginvaltuustojen päätöksellä joulukuussa 2006.

Pääkaupunkiseudun yhteistyömuotona on verkostomainen toimintatapa, jota ohjaa neuvottelukunnan 16.11.2004 hyväksymä seudun yhteinen visio ja strategia.

Pääkaupunkiseudun yhteinen visio on:

Pääkaupunkiseutu on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi. Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.

Pääkaupunkiseudun strategiset päämäärät ovat

- hyvinvoinnin parantaminen ja palvelutoiminnan tehostaminen erilaisilla yhteistoimintamuodoilla,
- pääkaupunkiseudun kilpailukyvyn parantaminen, ja
- kaupunkirakenteen ja asumisen kehittäminen.

Seudun strategiaa täydentävät yhteiset painotukset. Näitä ovat mm. kansainvälinen vetovoima, talouden tasapaino, turvallisuus, hyvä hallinto, osallisuus, kestävä kehitys ja monikulttuurisuus.

Neuvottelukunnan hyväksymä seudun strategia on sisällytetty kaupunkien omiin strategia-asiakirjoihin sekä toiminnan ja talouden suunnitteluun.

2.2. Tehtävät ja kokoonpano[1]

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta (ruotsiksi Delegationen för Huvudstadsregionen, lyhenne PKS-neuvottelukunta) on Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien vapaaehtoisuuteen perustuva kaupunkien ylimmän luottamushenkilöjohdon yhteistyöelin.

PKS-neuvottelukunta perustuu kaupunginvaltuustojen huhti – toukokuussa 2004 tekemiin yhdenmukaisiin päätöksiin. Neuvottelukunnan toimintaan liittyvistä yhteisistä järjestelyistä ja menettelytavoista päätetään kunkin kaupungin kaupunginhallituksessa yhdenmukaisesti.

Neuvottelukunta hyväksyy kalenterivuosittain työsuunnitelman. Neuvottelukunnassa voidaan käsitellä myös kaupunginjohtajien kokouksen esittämiä asioita työsuunnitelman ulkopuolelta.

Neuvottelukunnan tehtäväkenttä ylimmän luottamushenkilöjohdon yhteistyöfoorumina on yleinen.

Neuvottelukunta hyväksyi työsuunnitelmansa vuodelle 2004 ja vuodelle 2005. Yhteisen strategian toteuttaminen on perustunut pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan v. 2005 toimenpideohjelmaan, jolla käynnistettiin yhteistyöhankkeet kaikilla toimialoilla. Toimenpideohjelmaan sisältyi 36 hanketta, joista suurin osa on jo päättynyt ja loput ovat siirtyneet pääkaupunkiseudun yhteistyösopimuksen mukaisiin yhteishankkeisiin.

Vuonna 2006 neuvottelukunnan työ keskittyi lähinnä kunta- ja palvelurakenneuudistushankkeeseen. Seudullisen päätöksenteon vahvistamiseksi ja konkreettisten aikaansaannosten varmistamiseksi pääkaupunkiseudun kaupunginvaltuustot päättivät keskinäisestä yhteistyösopimuksesta 22.5.2006. Yhteistyösopimuksen tavoitteena on tiivistää ja laajentaa yhteistyöasiakirjan perusteella käynnistynyttä kaupunkien keskinäistä yhteistyötä ja edistää seudun yhteistyötä valtion kanssa.

Vuonna 2007 neuvottelukunnan työssä painottui kunta- ja palvelurakenneuudistuksen vastausten valmistelu valtiolle ja valtuustojen yhteistyösopimuksen yhteishankkeiden ohjaus.

Neuvottelukunnassa on käsitelty lisäksi mm. HUS-yhteistyötä, seudun innovaatiostrategiaa sekä maankäyttöön, asumiseen ja liikenteen liittyviä asioita. Neuvottelukunta on kokoontunut lokakuun 2007 loppuun mennessä yhteensä 16 kertaa ja laajennetussa kokoonpanossa 7 kertaa.

---

[1] Neuvottelukunnan nykyisiä menettelytapoja on kuvattu tässä luvussa suhteessa kaupunkien vuonna 2004 hyväksymään yhteistyöasiakirjaan. Otteet yhteistyöasiakirjasta ovat kehyksissä.

Neuvottelukunta on tunnustettu valtion taholta. Keväällä 2006 Paras-hankkeen aluevaiheen pääkaupunkiseudun vastauksen antoi neuvottelukunta. Lisäksi neuvottelukunta hyväksyi 15.5.2007 omalta osaltaan puitelain 7 §:n edellyttämän kaupunkiseutusuunnitelman.

Jäsenet

Neuvottelukuntaan kuuluvat Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunginvaltuustojen ja kaupunginhallitusten puheenjohtajat sekä ensimmäiset ja toiset varapuheenjohtajat sekä Kauniaisten kaupungin kaupunginvaltuuston ja – hallituksen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat eli yhteensä 23 henkilöä. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Helsingin kaupunginhallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtajana Espoon kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja toisena varapuheenjohtajana Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Neuvottelukunta valitsee kahdeksi vuodeksi kerrallaan keskuudestaan kolmannen varapuheenjohtajan.

Neuvottelukunta voi lisäksi päättää, että neuvottelukuntaan valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan lisäksi enintään kolme jäsentä sellaisista poliittisista ryhmistä, jotka eivät ole edustettuina neuvottelukunnassa ja joiden kannatus vähintään kahdessa kaupungissa on kolme prosenttia (3 %) tai sen yli. Em. jäsenet tulee valita kaupunkien kaupunginvaltuustojen tai – hallitusten jäsenistä.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien kaupunginvaltuustot hyväksyivät joulukuussa 2006 yhteistyöasiakirjan tarkistamisen, jolla neuvottelukunnan poliittinen edustavuus laajentui yhteistyösopimuksen mukaisesti 1.1.2007 alkaen. Neuvottelukunta päätti 13.2.2007 kokouksessaan valita neuvottelukuntaan toimikaudeksi 2007 - 2008 kaksi uutta jäsentä. Näin jäsenmäärä kasvoi 25 henkilöön.

Lisäksi koordinaatioryhmän neuvottelukuntaan kuulumattomilla jäsenillä on neuvottelukunnan kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus pääkaupunkiseudun yhteistyösopimuksen toimeenpanon aikana.

Muut osallistujat

Kokouksessa ovat läsnä neuvottelukunnan jäsenten lisäksi kaupunginjohtajat, Uudenmaan liiton maakuntajohtaja ja YTV:n yhteistyöjohtaja, kaupunkien nimeämät PKS-valmistelusihteeristön edustajat, yksi kustakin kaupungista, sekä kokouksen sihteeri ja kokouskaupungin tiedotuspäällikkö tai vastaava. Lisäksi kokouksissa ovat läsnä kaupunkien apulaiskaupunginjohtajat tai toimialajohtajat heitä koskevien asioiden osalta kulloinkin koko kokouksen ajan. Kokouksessa voidaan kuulla myös muita asiantuntijoita kaupunginjohtajien kokouksen tai neuvottelukunnan päättämällä tavalla.

HUS-yhteistyöhön liittyvien asioiden ollessa neuvottelukunnan esityslistalla on kokoukseen kutsuttu myös helmikuusta 2005 lähtien HUS:n toimitusjohtaja ja HYKS-sairaanhoitoalueen johtaja.

2.3. Asioiden valmistelu

Asiat valmistellaan neuvottelukuntaan kaupunginjohtajien kokousten kautta. Kaupunginjohtajien kokouksessa sovitaan asioiden valmistelusta ja valmistelua koordinoivasta kaupungista. Valmistelun voidaan sopia tapahtuvan myös Uudenmaan liiton tai YTV:n koordinoimana.

Käytännön valmistelussa hyödynnetään olemassa olevia alakohtaisia seudullisia yhteistyöryhmiä valmistelun koordinoinnista vastaavan kaupungin kaupunginjohtajan, apulaiskaupunginjohtajan tai toimialajohtajan sopimalla tavalla.

Asialistan koordinoinnista valmistelevaan kaupunginjohtajien kokoukseen vastaa PKS–valmistelusihteeristö. Sihteeristöön kuuluvat kaupunginjohtajien nimeämät 1-2 edustajaa kustakin kaupungista ja PKS:n kaupunginjohtajien kokoussihteeri sekä neuvottelukunnan sihteeri. Sihteeristön puheenjohtajana toimii Helsingin kaupungin nimeämä henkilö. Kaupunkien sisäisestä valmistelun koordinoinnista sovitaan kussakin kaupungissa erikseen.

Neuvottelukunnassa käsiteltävät asiat on valmisteltu **pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien kokousten** kautta. Valmistelusihteeristö ja kaupunkien toimialajohto ovat huolehtineet asioiden valmistelusta suurelta osin.

Yhteistyösopimuksen hankkeiden valmistelusta ovat vastanneet erikseen asetetut 14 työryhmää.

Tekninen työvaliokunta ja koordinaatioryhmä

Neuvottelukunta päätti 8.2.2005 perustaa toimikaudeksi 2005–2008 **teknisen työvaliokunnan**, joka muodostuu neuvottelukunnan puheenjohtajistosta ja kahdesta jäsenestä. Tekninen työvaliokunta on neuvottelukunnan kokouksia teknisesti valmisteleva elin eikä se edusta neuvottelukuntaa ulospäin. Työvaliokunta on kokoontunut ennen varsinaisen neuvottelukunnan kokouksia ja sopinut neuvottelukunnan esityslistalla olevien asioiden teknisestä juoksutuksesta ja evästänyt kaupunginjohtajien kokousta seminaariohjelmien ym. valmistelussa. Koordinaatioryhmän perustamisen jälkeen työvaliokunta ei ole enää kokoontunut säännönmukaisesti.

Neuvottelukunta nimesi 29.11.2005 väliaikaisen **koordinaatioryhmän** 1.11.2005 - 15.2.2006 väliseksi ajaksi valmistelemaan kunta- ja palvelurakenneuudistushankkeen aluevaiheen esityksiä ja selvityksiä. Koordinaatioryhmä kokoontui yhteensä 13 kertaa.

Kaupunginvaltuustojen hyväksymän yhteistyösopimuksen (2006) mukaan neuvottelukunta huolehtii yhteistyöhankkeiden ja toimenpiteiden jatkovalmistelun ohjauksesta ja koordinoinnista sekä seurannasta. Neuvottelukuntaa avustaa sen nimeämä koordinaatioryhmä. Neuvottelukunnan kokouksessa 4.4.2006 koordinaatioryhmä nimettiin vuoden 2006 loppuun ja 13.2.2007 kokouksessa vuoden 2007 loppuun saakka. Koordinaatioryhmä on kokoontunut tähän mennessä 16 kertaa.

Koordinaatioryhmä on muodostunut neuvottelukunnan teknisestä työvaliokunnasta täydennettynä poliittisten ryhmien siihen nimeämillä edustajilla. Vuonna 2006 koordinaatioryhmään kuului yhteensä yhdeksän jäsentä ja vuonna 2007 jäseniä on yhteensä yksitoista. Ryhmän puheenjohtajana on toiminut Helsingin kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Henkilöstön osallistuminen

Kaupunkien yhteistyösopimuksen mukaan henkilöstön osallistuminen järjestetään kunnallisalan yleissopimuksen ja kaupunkien omien yhteistoimintasopimusten mukaisesti. Yhteistyöhankkeiden osalta on perustettu ns. seurantaryhmä, jossa on edustettuina kaupunkien nimeämät edustajat ja henkilöstöjärjestöjen edustajat kustakin kaupungista.

2.4. Asioiden käsittely

Kokouksessa asiat esittelee kaupunginjohtajien kokouksen puheenjohtaja tai se kaupungin kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtaja tai toimialajohtaja, joka kaupunginjohtajien kokouksessa on nimetty asian valmistelun koordinaattoriksi.

Käytännössä asioiden esittely on jakaantunut kaupunginjohtajien kesken. Kokouksissa on kuultu toimialajohtoa asiantuntijoina.

Neuvottelukunnan toiminta on perustunut kuntien väliseen yksimielisyyteen. Erimielisyyksien varalle ei ole olemassa säännöksiä neuvottelukunnan perustamispäätöksessä eikä sen hyväksymässä yhteistyöasiakirjassa.

Neuvottelukunta ei tee kaupunkeja sitovia päätöksiä. Neuvottelukunnan käsittelyn jälkeen asiat etenevät kaupunkien käsittelyyn ja päätöksentekoon, tarvittaessa kaupunginvaltuustojen päätettäväksi.

Kaupunginvaltuustot ovat kokoontuneet yhteisiin kokouksiin kaksi kertaa. Ensimmäisessä kokouksessa 22.5.2006 hyväksyttiin kaupunkien yhteistyösopimus ja toisessa 19.6.2007 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin puitelain 7 §:n edellyttämä kaupunkiseutusuunnitelma.

Valtuustoja myös informoidaan säännöllisesti neuvottelukunnan toiminnasta.

2.5. Muut menettelytapoihin liittyvät kysymykset

Kokoontuminen

Neuvottelukunta kokoontuu vuosittain tarpeen mukaan 4-6 kertaa. Kaksi kokouksista järjestetään laajennetussa kokoonpanossa pääkaupunkiseudun yhteistyökokouksina. Tällöin kokouksiin osallistuvat edellä mainittujen lisäksi kaikkien pääkaupunkiseudun kaupunkien valtuustoryhmien johtajat. Neuvottelukunta kokoontuu vuorotteluperiaatteen mukaisesti eri kaupungeissa.

Neuvottelukunta kokoontui ensimmäisen kerran 1.6.2004. Neuvottelukunta on kokoontunut 6-7 kertaa vuodessa, joista kaksi kokousta on järjestetty laajennetussa kokoonpanossa.

Poliittiset ryhmät ovat järjestäneet säännöllisesti ennen neuvottelukunnan kokouksia seudullisia ryhmäkokouksia.

Laajennettu neuvottelukuntaan kuuluu tällä valtuustokaudella 57 jäsentä. Ensimmäisen laajennetun neuvottelukunnan kokouksen jälkeen varsinainen neuvottelukunta päätti 8.2.2005 kokouksessa, että laajennetun neuvottelukunnan seuraava kokous järjestettäisiin osittain seminaarin luonteisena ja sisältäisi yleisölle avoimen osion. Tämän päätöksen jälkeen laajennetun neuvottelukunnan kokoukseen on sisältynyt yleisölle avoin seminaari. Seminaarien teemoja ovat olleet kunta- ja palvelurakenneuudistushanke, globalisaatio-ohjelma, seudun kilpailukyvyn kehittäminen, pääkaupunkiseudun arjen turvallisuus, maahanmuuttajat voimavarana pääkaupunkiseudulla ja metropolipolitiikka.

Seminaariluonteensa johdosta laajennettu neuvottelukunta on tarjonnut kaksi kertaa vuodessa niin valtuustoryhmille, kaupunkien henkilöstölle kuin muullekin yleisölle avoimen keskustelutilaisuuden. Osa valtuustoryhmistä on ollut poissa kaikista laajennetun neuvottelukunnan tilaisuuksista.

Neuvottelukunta on kokoontunut säännönmukaisesti Helsingissä kerran Vantaalla pidettyä kokousta lukuun ottamatta. Laajennetussa kokoonpanossaan neuvottelukunta on kokoontunut vuorotteluperiaatteen mukaisesti Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa.

Tiedotus

Kokouksessa sovituista asioista laaditaan muistio, jonka allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa kokouksen sihteeri.

Kokousasiakirjat ovat julkisia ja ne jaetaan lehdistölle samanaikaisesti kokouskutsun kanssa. Kokouksen sihteeri yhteistyössä kokouspaikan tiedotuspäällikön kanssa laatii pikayhteenvedon lehdistölle kokouksen kulusta. Neuvottelukunnalle avataan tarvittaessa omat nettisivut.

Neuvottelukunnan päätöksistä on laadittu heti kokousten jälkeen tiedote, joka on

toimitettu tiedotusvälineille. Kokousasiakirjat ovat olleet luettavissa neuvottelukunnan verkkosivuilta ja 21.11.2006 lähtien pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisestä seutuportaalista (http://www.helsinginseutu.fi/). Seutuportaaliin on koottu tietoa myös pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisistä palveluista.

Koordinaatioryhmän aloitteesta on julkaistu syksystä 2006 alkaen PKS tiedotuslehteä, jonka kohderyhmänä ovat erityisesti valtuutetut. Tiedotuslehdessä kerrotaan pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyösopimuksen yhteishankkeiden etenemisestä.

Kustannusten jako

Neuvottelukunnan kokouksista aiheutuvista kustannuksista vastaa kokouksen järjestävä kaupunki. Neuvottelukunnan jäsenille maksettavista kokouspalkkioista ja ansiomenetysten korvaamisesta päättää ja vastaa kukin kaupunki. Muiden mahdollisesti aiheutuvien kustannusten jakamisesta päättää kaupunginjohtajien kokous.

Neuvottelukunnan yhteistyöalaan liittyvät selvitys – ym. vastaavat hankkeet voidaan toteuttaa olemassa olevien yhteistyöelinten kautta, ja yhteistyössä valtionhallinnon kanssa tehtävät vastaavat hankkeet pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman puitteissa.

Neuvottelukunnan kokousten kustannukset on hoidettu yhteistyöasiakirjassa esitetyllä tavalla. Valtuustokokousten kustannukset on jaettu osallistujamäärien suhteessa.

Muut neuvottelukunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset kuten yhteishankkeisiin liittyvät kulut on jaettu asukasmäärien suhteessa kuitenkin siten, että kustannusosuus on enintään 50 % tai vähintään 1 %. Helsinki vastaa neuvottelukunnan sihteerin palkkakuluista.

3. PKS-neuvottelukunnan kehittäminen

Yhteistyöasiakirjan tarkistus on poliittisen edustavuuden osalta toteutettu vuonna 2007. Yhteistyöasiakirjan (2004) ja valtuustojen yhteistyösopimuksen (2006) tarkistaminen tulisi ratkaista vuonna 2008 toteutettavan yhteistyön arvioinnin ja jatkotoimenpidepäätösten yhteydessä.

Seudullisen omistajaohjauksen tehostamista pohtineen työryhmän ehdotuksen mukaan esitetään perustettavaksi erillinen omistajaohjausryhmä. Omistajaohjausryhmän perustaminen edellyttää kaupunkien päätöstä. Uudistus voidaan toteuttaa välittömästi.

Pääkaupunkiseudun yhteistyöelimiä olisivat jatkossa PKS-neuvottelukunta ja omistajaohjausryhmä.

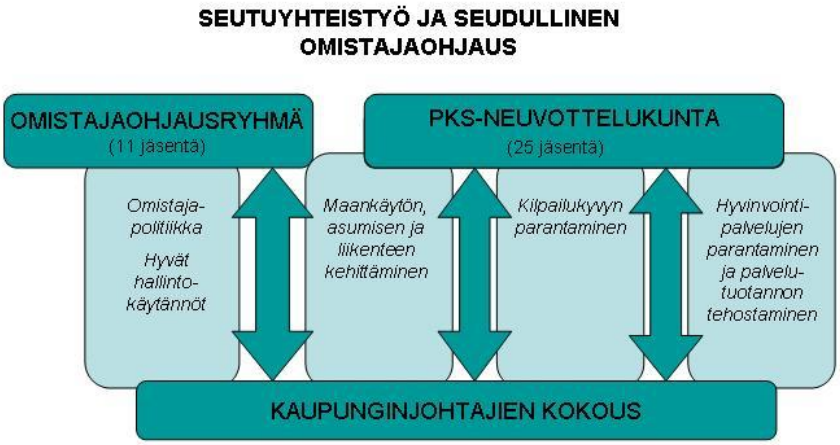

Laajennetun neuvottelukunnan toimivuutta ja tarpeellisuutta arvioidaan vuonna 2008. Mikäli valtuustojen yhteiskokousmenettelyä jatketaan, voisi harkita luopumista laajennetun neuvottelukunnan kokouksista. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, että valtuustojen tiedon saantia seutuyhteistyöasioissa kehitetään.

Neuvottelukunnan sidosryhmäyhteistyö on toteutunut laajennetun neuvottelukunnan kokouksien yhteydessä seminaarimuodossa. Keskeiset sidosryhmät määritellään strategian pohjalta ja sovitaan yhteistyön muoto strategisten päämäärien tarkistamisen yhteydessä seuraavan valtuustokauden alussa. Sidosryhmille suunnattua tiedottamista tulisi parantaa.

Yhteistyösopimuksen mukaan koordinaatioryhmä avustaa neuvottelukuntaa yhteistyösopimuksen toimeenpanossa. Yhteistyösopimuksen täytäntöönpanoa varten käynnistyneet työryhmätyöt valmistuvat vuoden 2007 loppuun mennessä. Koordinaatioryhmä jatkaa työtään sopimuksen mukaisesti toteutettavan arvioinnin ajan.

Neuvottelukunnan roolia ja tehtäväkenttää kehitetään strategiseen suuntaan. Seudulliset strategiat kytketään entistä tiiviimmin kaupunkien strategiseen suunnitteluun. Strategiset päämäärät asetetaan valtuustokausittain ja niiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti.

Vuoden 2009 alussa uusi neuvottelukunta määrittelee pääkaupunkiseudun vision ja strategian. Strategiatyön pohjaksi tehdään vuonna 2008 arvio nykyisen strategian toteutumisesta. Sen kolme keskeistä pilaria ovat olleet:

1. Hyvinvoinnin parantaminen ja palvelutoiminnan tehostaminen
2. Pääkaupunkiseudun kilpailukyvyn parantaminen
3. Kaupunkirakenteen ja asumisen kehittäminen

Pääkaupunkiseudun visio ja strategia liitetään kiinteästi kaupungeissa keväällä 2009 vireillä oleviin strategia- ja taloussuunnitelmaprosesseihin.

Neuvottelukunta seuraa vision ja strategian toteutumista vuosittain seurantaraportin avulla toimintakertomuksen yhteydessä.

Valtuustokauden seuraavina vuosina neuvottelukunta täsmentää strategian päämääriä tarvittaessa keväällä muutostekijäarvion perusteella.

Jatkovuosina neuvottelukunnan toimintaa seurataan kahden vuosittaisen seurantaraportin avulla.

Neuvottelukunnan kokouksia pidetään neljä kertaa vuodessa.

PKS- neuvottelukunnan vuosikello 2009 -

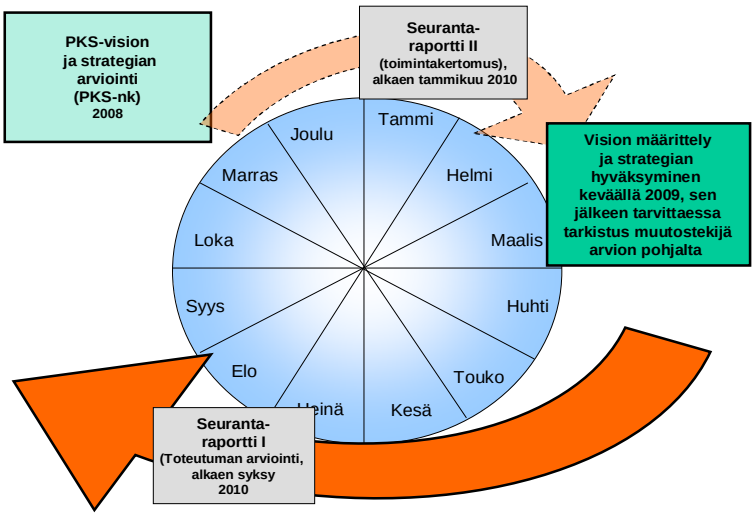

4. Maakunnan liiton, kuntien yhteistoimintaelimien ja muiden seututoimijoiden välisen yhteistyön selkiyttäminen

4.1. Selvitys keskeisten seututoimijoiden tehtävistä ja työnjaosta

Kaupunkien yhteistyösopimuksen sisältämien linjausten mukaan ”Maakuntakaavoituksen järkiperäistämiseksi Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liitot tulee yhdistää. Jatkossa seudullisten ratkaisujen tarve tulee ulottumaan myös tälle alueelle. Maakuntaliiton, kuntien yhteistoimintaelimien ja seudun muiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja omistajaohjausta tulee yhdessä selkiyttää”.

Työryhmä on rajannut selvityksen koskemaan pääasiassa MAL-tehtäviä ja tarkasteluun on otettu PKS-neuvottelukunta, HSYK, Uudenmaan liitto ja YTV keskeisine tehtävineen.

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta

Neuvottelukunnan strategisena päämääränä on vuoden 2004 vision pohjalta ollut yhtenä "pilarina" kaupunkirakenteen ja asumisen kehittäminen. Neuvottelukunnan MAL-asiat ovat liittyneet suurelta osin myös Helsingin seudun MAL-jaoston ja MAL-neuvottelukunnan työhön. Neuvottelukunta käsittelee pääkaupunkiseudun maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä strategisia tavoitteita.

Helsingin seudun yhteistyökokous

Helsingin seudun 14 kunnan yhteistyösopimuksen (2005) mukaan Helsingin seudun yhteistyökokous on luottamushenkilöjohdon yhteistyöelin. Yhteistyösopimuksen mukaan seudun yhteistyön tavoitteena on Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen. Yhteistyön kohteena ovat erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen strategia. Tavoitteena on kehittää seutua yhteistyössä valtion kanssa. Valmistelu ja toimeenpano tapahtuvat kuntaryhmittäin.

Yhteistyösopimuksen perusteella on nimetty maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-neuvottelukunta ja suppeampi MAL-jaosto, johon on kutsuttu myös kahden ministeriön (VM,YM) korkein virkamiesjohto.

Seudun valtuustojen (PKS-valtuustot 19.6.2007) hyväksymän kaupunkiseutusuunnitelman MAL- osio sisältää esityksiä mm. seudullisen yhteisvastuullisen asuntopolitiikan sisällön ja tavoitteiden määrittelemiseksi, Helsingin seudun maankäytön ja asumisen toteuttamisohjelman (MA-ohjelma-2017) valmisteluun, valtakunnallisten alueiden käytön tavoitteiden valmisteluun sekä Helsingin seudun visio 2050 valmistelun jatkamiseen ja MAL-strategia 2030 valmistelun käynnistämiseen.

Kaupunkiseutusuunnitelmavastauksessa valtiolle seudun kunnat toteavat, että MAL-yhteistyön sisällöistä ja edustuspohjan laajentamista on tarkoituksenmukaista tarkastella vuoden 2008 loppuun mennessä, jolloin arvioidaan pääkaupunkiseudun

neuvottelukunnan ja 9.11.2006 Helsingin seudun yhteistyökokouksessa päätetyn perusteella myös laajemman seudun yhteistyön toimivuutta ja vaikuttavuutta.

Kaupunkiseutusuunnitelman mukaan seudulla on tarvetta edelleen nostaa Helsingin seudun yhteistyön painoarvoa ja terävöittää sen roolia maankäytön, asumisen ja liikenteen seudullisen yhteistyöfoorumina.

Lisäksi pääkaupunkiseudun tietohallintotyöryhmä esittää loppuraportissaan, että maankäytön suunnittelun yhteistyön laajentuessa pääkaupunkiseudun ulkopuolisten kuntien perustietojärjestelmät tulisi saada samalle tasolle kuin pääkaupunkiseudun kuntien perusrekisterit, tietojärjestelmät ja paikkatiedot nyt ovat.

Uudenmaan liitto

Uudenmaan liitto on maakuntasuunnittelun ja -kaavoituksen lakisääteinen kuntayhtymä ja aluepoliittisen lainsäädännön aluekehitysviranomainen.

Uudenmaan liiton perussopimuksen mukaan (1.1.2001) kuntayhtymän tehtävät ovat:

1) maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset maakuntasuunnittelusta ja kaavoituksesta vastaavat kuntayhtymän tehtävät,
2) aluepoliittiseen lainsäädäntöön sisältyvät aluekehitysviranomaistehtävät sekä niihin liittyvä maakunnallinen edunvalvonta,
3) muut lainsäädännön nojalla maakunnan liitolle kuuluvat tehtävät ja se voi sopimusten nojalla hoitaa muitakin kuntien yhteisiä tehtäviä.

Maakuntakaavassa tehdään alue- ja yhdyskuntarakenteeseen liittyviä ratkaisuja. Maakuntaohjelmaan on mm. asumisen osalta koottu yhteistyössä sidosryhmiin maakuntasuunnitelmasta määriteltyjä asumisen strategisia tavoitteita ja strategioita toteuttavia toimenpidekokonaisuuksia ja kärkihankkeita vuoteen 2010 mennessä. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaan on kirjattu lähivuosina toteutettavat ja käynnistettävät toimenpiteet ja kärkihankkeet.

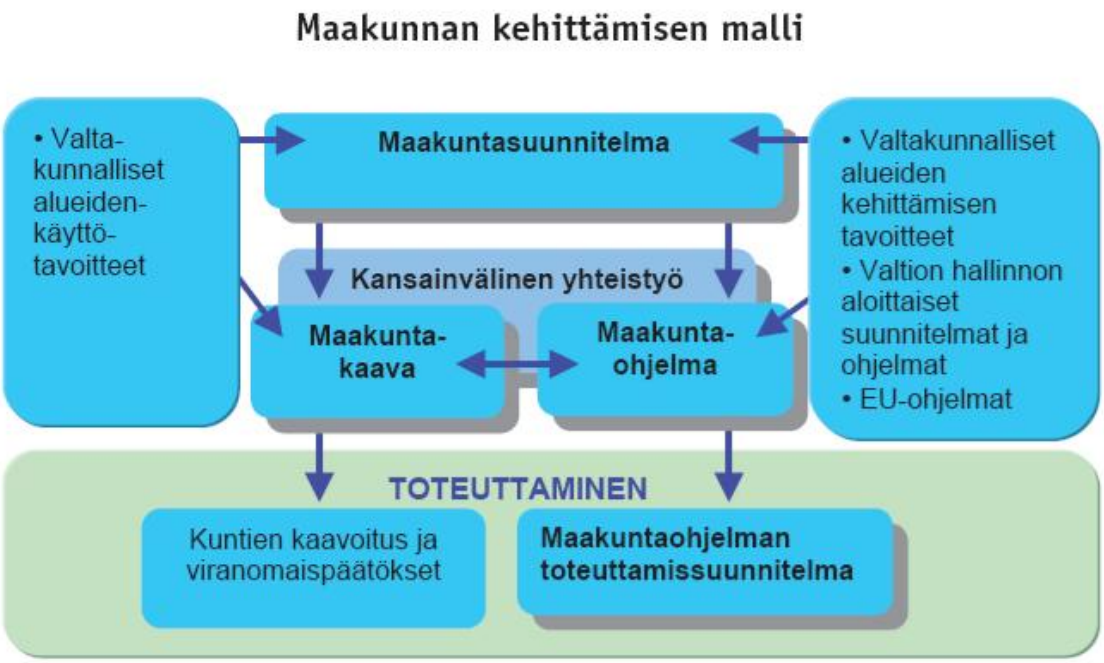

Lähde: Uudenmaan liitto, Toiminta- ja taloussuunnitelma 2007–2007, Talousarvio vuodelle 2007

Uudenmaan liitolla on laaja lakisääteinen kaavoitustehtävän lisäksi paljon MAL-strategista kehitystyötä. Uudenmaan liiton perussopimuksen mukaan liitto voi laajentaa tehtäviään lakisääteisten maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten sekä aluekehitysviranomaistehtävien lisäksi muihin tehtäviin. Näitä ovat esimerkiksi metropolialueen kestävä aluerakennetyö; maankäytön kehityskuvatyö, asunto-ohjelma, turvallisuussuunnitelma, innovaatiostrategia, elinkeinojen kehittäminen, matkailustrategia, kulttuuristrategia, kansainvälinen toiminta, kehityskuvat, liikennestrategia, ilmastostrategia, tietopalvelu ja edunvalvonta. Lisäksi liitossa on käynnistynyt metropolistrategian laadinta.

Uudenmaan liitossa MA-asioiden valmistelu toteutetaan yhteistyössä kuntien asiantuntijoiden kanssa.

Uudenmaan liiton yhteistyö ministeriöiden kanssa on sen viranomaisroolin kuuluvaa toimintaa. Esimerkiksi vuoden 2007 alusta voimaan tulleen aluekehityslain mukaan maakunnan liittojen tulee käydä maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman neuvottelut ministeriöiden kanssa. Uudenmaan liitto toimii myös tiiviissä yhteistyössä ministeriöiden edustajiin omassa strategiatyössään.

Uudessa aluekehityslaissa on maakuntien roolia aluekehitysviranomaisena vahvistettu. Uudenmaan liiton aluekehittämisviranomaistehtävät liittyvät EU:n ohjelmakehittämiseen ja kohdistuvat myös osin pääkaupunkiseudulle. Maakunnan rahoitus kanavoituu maakuntaohjelman toteuttamisohjelman ja maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) käsittelyn kautta, jossa on edustajia myös sidosryhmistä ja valtion aluehallinnosta. Pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun tiivistynyt yhteistyö ei näy Uudenmaan liiton aluekehittämisviranomaistehtävissä.

Aluekehittäjäviranomaisille kuuluva ohjelmapolitiikka tullaan arvioimaan hallitusohjelman mukaisesti uudelleen.

Työryhmän työn aikana on hallitusohjelman mukaisesti käynnistynyt myös laaja aluehallinnonuudistustyö. Uudistushankkeen tavoitteena on koota alueellisia kehittämistehtäviä ja niiden voimavaroihin liittyvää päätöksentekovaltaa maakuntiin liitoille toimivaksi aluekehittämisen kokonaisuudeksi. Samassa yhteydessä arvioidaan myös aluejakoja sekä ratkaistaan esitys Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan maakuntien yhdistämisestä. Aluehallinnon uudistushankkeeseen liittyvät selvitykset valmistuvat 31.12.2007 mennessä, väliraportti tulee hallinnon ja alueiden kehittämisen ministerityöryhmän käsiteltäväksi 31.3.2008 mennessä. Tarvittavat säädösmuutosesitykset valmistuvat 31.12.2008 mennessä.

Seudullisessa tietohuollossa ja tilastotietokantojen ylläpidossa Uudenmaan liitto tekee yhteistyötä YTV:n, TE-keskuksen ja peruskuntien kanssa.

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV)

Laissa Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta (31.12.1996 / 1269) 1 §:n mukaan YTV on perustettu Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan yhteisten asioiden hoitamista ja käsittelyä varten.

YTV-lain 2 §:n mukaan YTV:n tehtävänä on:

1) hoitaa jäsenkuntien jätehuolto ja siihen liittyvä toiminta;
2) järjestää seudullinen joukkoliikenne ja hankkia seudulliset liikennepalvelut sekä hoitaa muutoinkin joukkoliikennettä koskeva jäsenkuntien yhteistyö;
3) laatia pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmää ja joukkoliikennettä koskevia suunnitelmia ja edistää niiden täytäntöönpanoa;
4) hyväksyä pääkaupunkiseudulla noudatettava joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmä ja seudullisen liikenteen taksat;
5) huolehtia jäsenkuntien ilmansuojelun seuranta-, tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valistustehtävistä; sekä
6) huolehtia pääkaupunkiseudun aluetta ja jäsenkuntien yhteisten asioiden hoitamista palvelevasta selvitys-, tutkimus-, suunnittelu- ja valistustyöstä sekä antaa lausuntoja yhteistyötä koskevista asioista.

YTV-lain 3 §:n mukaan jäsenkunnat voivat yhdessä antaa yhteistyövaltuuskunnan hoidettavaksi muunkin, 2 §:ssä mainittuihin rinnastettavan tehtävän. Yhteistyövaltuuskunta voi sopimuksen perusteella ottaa hoitaakseen yhdelle tai useammalle jäsenkunnalle kuuluvan 2 §:ssä tarkoitetun ja niihin rinnastettavan tehtävän.

Yhteistyövaltuuskunta voi 1 §:n estämättä sopimuksen perusteella ottaa hoidettavakseen muulle kunnalle tai kuntayhtymälle kuuluvan 2 §:n mukaiseen toimialaansa liittyvän tehtävän. Kunnalle tai sen viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän siirtämisestä yhteistyövaltuuskunnalle on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain (365/95) 76 §:n 3 momentissa säädetään.

YTV:llä ei ole kuitenkaan maankäyttöön liittyvää suoraa toimivaltaa. YTV laatii ajankohtaisiin asuntopoliittisiin teemoihin keskittyvän asuntoraportin (2006) Helsingin seudulle. Helsingin seudun kuntien asuntotoimen asiantuntijoista koostuva YTV:n asuntotoimikunta osallistuu keskeisesti asuntoraportin valmistelutyöhön. Kuntien lisäksi toimikunnassa ovat edustettuina ympäristöministeriö, Valtion asuntorahasto, Uudenmaan liitto ja Suomen Kuntaliitto.

YTV:ssä on tehty (2003) Pääkaupunkiseudun tulevaisuuskuva 2025-raportti, jossa on arvioita seudun yleisistä kehitysnäkymistä, väestö- ja työpaikkakasvusta, maankäytön kehittämisperiaatteista samoin kuin asuntojen ja toimitilojen rakentamistarpeista Helsingin seudulle.Lisäksi YTV:ssä on laadittu kaupunkien yhteisiä strategioista varten liikennestrategia ja ilmastostrategia.

Vireillä on YTV-yhteistyön laajentaminen Keravan ja Kirkkonummen suuntaan.

YTV-aluetta laajemman seudun kesken on valmistunut myös Länsi-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Riihimäen seudun (KEHYLI) sekä Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmat.

Pääkaupunkiseudun tietohallintotyöryhmän raportin mukaan seudullinen tietoyhteistyö on perustunut rekisteriyhteistyösopimukseen. Se on koskenut seudun perusrekistereiden ylläpitoa sekä seudullista tietopalvelua.

Sopimusta valvoo tietohuollon neuvottelukunta, jossa on edustajat pääkaupunkiseudun kunnista, Uudenmaan liitosta, KUUMA-kunnista ja kuntayhtymä Nelosista. Tietoyhteistyö rahoitetaan YTV:n talousarvioon varattavilla määrärahoilla sekä kuntien ja YTV:n työpanoksin.

4.2. Kehittämishaasteet

Nykyinen MAL-asioiden suunnittelu ja päätöksenteko voidaan kuvata pääkaupunkiseudun yhteistyön näkökulmasta seuraavan avulla:

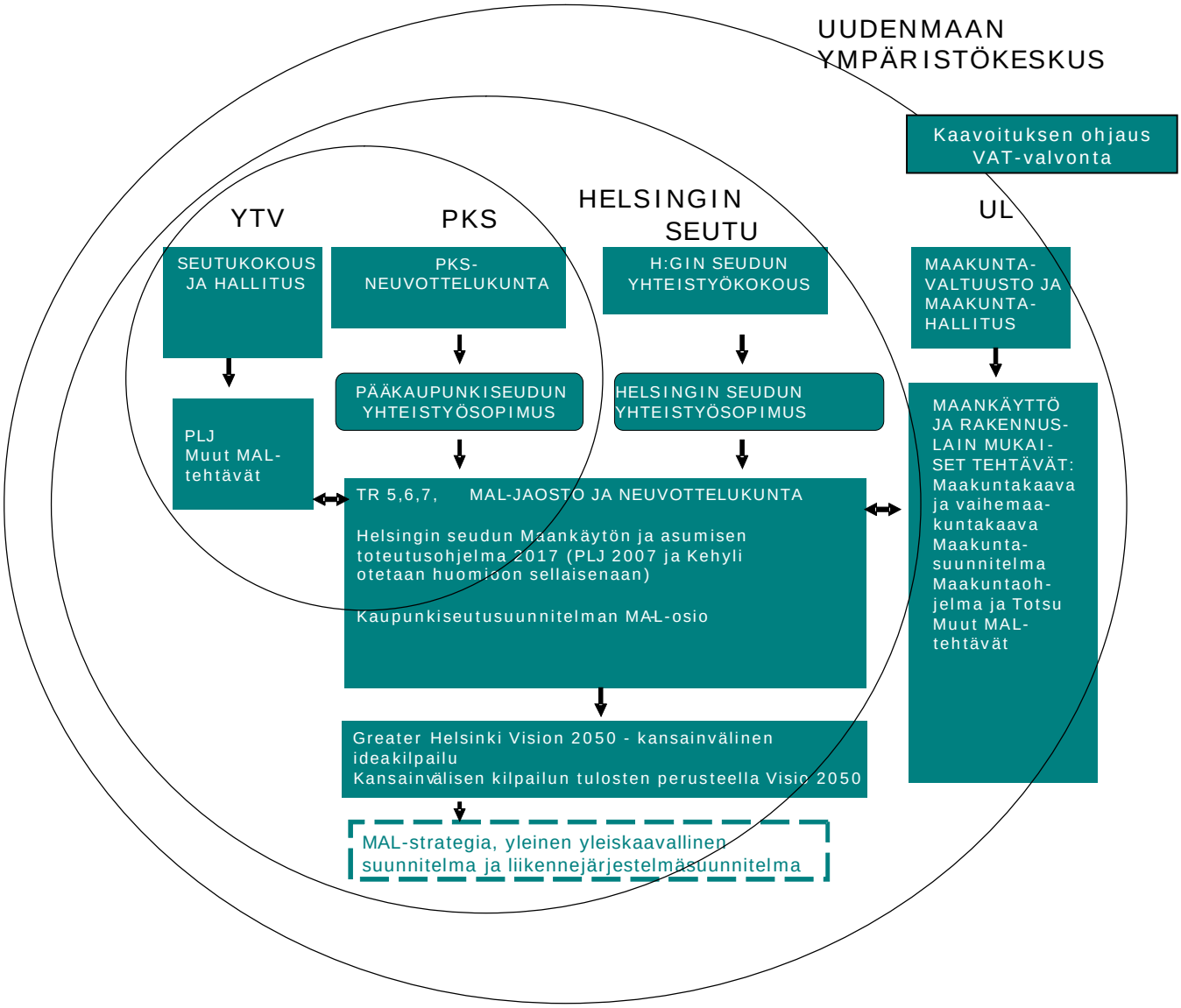

Työryhmän selvitystehtävässä on noussut esille eri seututoimijoiden välisessä yhteistyössä ja työnjaossa useita kehittämishaasteita.

Maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvissä tehtävissä (muissa kuin lakisääteisissä strategia- ja kehittämistehtävissä) sekä niitä tukevassa tietohuollossa

on päällekkäisyyttä, moniportaisuutta ja työnjaon selkiinnyttämisen tarvetta. MAL-suunnittelutehtävien alueellinen toimivalta vaihtelee toimijoittain. Lakisääteisen MAL-suunnittelun (peruskuntien kaavoitustehtävät, Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liitot, YTV) rinnalla valmistellaan parhaillaan seudun kuntien yhteistyönä ja erilaisin kokoonpanoin MAL-stategioita ja – suunnitelmia. Samanaikaisesti myös YTV:n ja Uudenmaan liiton tehtäväkenttä on laajentunut laissa erikseen säädettyjen tehtävien ulkopuolelle.

Uudenmaalla liikennejärjestelmä hyväksytään Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan eri alueille erillisinä järjestelminä (PLJ, KEHYLI, Länsi- ja Itä-Uudenmaan liikennejärjestelmät). Seudun kehittämisen kannalta suunnitelmien keskinäinen koordinaatio on tarpeen. Uudenmaan liitto on puolestaan laatinut Uudenmaan liikennestrategian (ULSA), jonka tavoitteena on yhteinen näkemys siitä, miten Uudenmaan liikennejärjestelmää tulisi kehittää vuoteen 2030 mennessä. Nykyisessä pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnittelussa YTV:lla on lakisääteisesti keskeinen asema. Helsingin seudun yhteistyökokous antoi hyväksyessään kaupunginseutusuunnitelman 5.6.2007 jatkovalmistelukehotuksen siitä, että tulevaisuudessa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistellaan koko Helsingin seudun yhteisenä hankkeena.

Pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen suunnittelun kysymyksiä on selvitetty joukkoliikennetyöryhmässä. Yleinen liikennesuunnittelu ja joukkoliikenteen suunnittelu hoidetaan Helsingin seudulla pääsääntöisesti kuntien toimesta. YTV vastaa tällä hetkellä Espoo/Kauniaisten ja Vantaan joukkoliikenteen sisäisestä suunnittelusta.

Laajentunut ja tiivistynyt Helsingin seudun kuntien MAL-yhteistyö edellyttää myös sitä tukevan tutkimuksen ja tietohallinnon kehittämistä. Pääkaupunkiseudun tietohallinnon työryhmä on tehnyt kehittämisehdotuksia asiassa loppuraportissaan.

Osana metropolipolitiikkaa valmistellaan parhaillaan Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen keskeisiä painopistehankkeita ja valtion asuntopoliittista toimenpideohjelmaa sekä aiesopimusmenettelyä, mikä nousee uudeksi yhteistyökysymykseksi myös Helsingin seudun kuntien ja kuntaryhmien välisessä yhteistoiminnassa.

Vuoden 2007 alussa voimaantulleella aluekehityslain uudistuksella on vahvistettu maakunnan liittojen roolia aluekehittämisessä. Parhaillaan vireillä oleva aluehallinnon uudistus vaikuttaa toteutuessaan ohjelmakehittämisen kautta myös kuntiin ja jatkossa myös enenevässä määrin pääkaupunkiseudun kaupunkeihin. Uudenmaan liiton aluekehitystoiminnassa ei näy pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun kuntien tiivistynyt yhteistyö.